Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

19 ЯНВАРЬ 1968 й.
3-йил чиқиши
ЖУМА
№ 15 (474).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

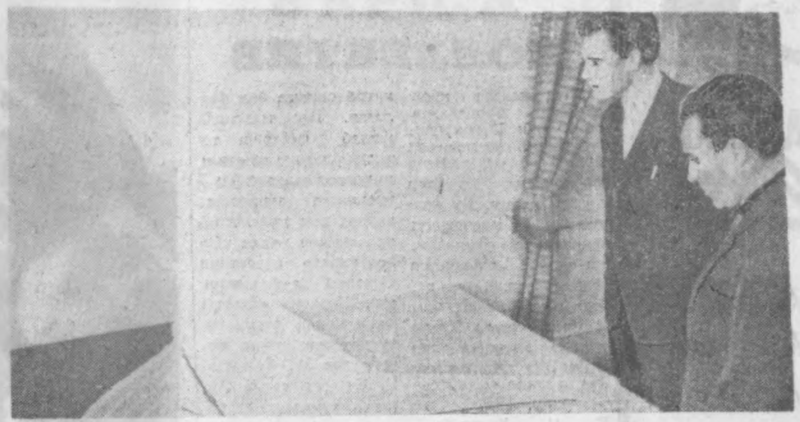

Тошкент. Пачкамар... Ўзбекистоннинг Қашқадарё чўлида ўтган йили вужудга келган энг ёш сунъий денгизнинг номи ана шундай аталади. Пачкамар денгизининг соҳиллари яқин икки йил ичида меҳнаткашларнинг дам оладиган ажойиб сайргоҳларига айланади.

Суратда: группа инженери В. Боркалов ва бош инженер ўринбосари А. Григорьев (ўнгда) ўртоқлар макет ёнида.

А. Горокрик ва Б. Мазур фотоси.
(ЎзТАГ)

Янги кўприк қурилишида

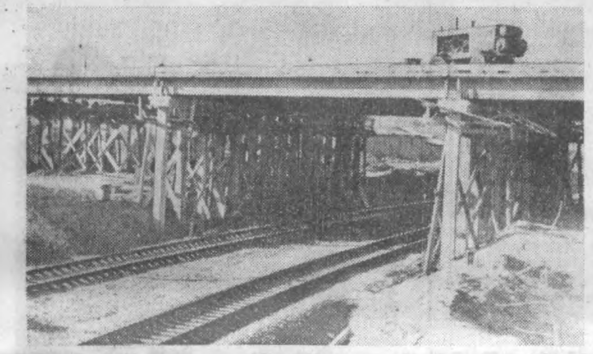

13-кўприк қуриш отрядининг прорабн В. И. Богучаров бошчилигидаги 70 йўл қурувчи ва механизатор шаҳримизнинг Энгельс кўчаси Юнусобод туташган жойда навбатдаги йўл кўприкни қуриб тамомламоқдалар. Бу кўприк лойиҳаси «Ташгипротранс» лойиҳа институти томонидан тайёрланган бўлиб, кўприкнинг устидан трамвай троллейбус ва автомашиналар ўтади, остидан эса темирйўл транспорти юради. Бу кўприк февраль ойида фойдаланишга топширилади.

СУРАТЛАРДА: кўприк қурилишида фаол иштирок этаётган пешқадам механизаторлардан (чапдан ўнгга) В. Аннин ва А. Токманов ўртоқлар ва пастдаги суратда қурилаётган кўприк кўриниши.

М. Нуриддинов фотолари.

ЯНГИ ШИФОХОНАЛАР

Шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими Тошкентда бир қатор янги болалар шифохоналари қуришга киришмоқда.

Бугун ана шу шифохоналар қурилишига доир смета-лойиҳаларни ишлашга киришилди.

Октябрь районидаги Чимбой кўчасида 600 ўринли кўп профилли болалар шифохонаси қурилади. Яқин 2-3 йил ичида ишга тушадиган бу шифохона совет медицинасининг такомиллашган асбоб-ускуналари билан жиҳозланади.

Ана шундай 300 ўринли шифохона Юнусободда қад кўтаради. Юнусободда, Болгар даҳасида, Чилонзорда ҳам 120 ўринли туғруқхоналар қурилади. Шулардан иккитаси ҳозир тайёр бўлмоқда.

Келгусида болаларга поликлиника ҳам совға қилинади. Шаҳар марказида бунёд бўладиган бу шифохона бир йўла 500 болани қабул қила олади.

Эмизикли оналар учун ҳам ажойиб иккита ошхона қурилади. Улар Чилонзор массивининг 7-кварталида, Октябрь кварталида ишга тушади.

ОЛТИ КИШИНИНГ БИРИ КИТОБХОН

В. П. Чкалов номли самолётсозлик заводидаги техникага оид китоблар тарқатувчи кутубхонага қачон келманг, китобхонлар билан гавжум бўлади. Бунга ҳайрон қолмаса ҳам бўлади. Чунки, заводдаги йигит-қизларнинг кўпчилиги ишдан ташқари вақтларда ўқийдилар, ўзларининг сиёсий-техникавий ва умумтаълим билимлари даражасини ошириб борадилар.

Ҳозир бу катта даргоҳда ишлаётганларнинг олтидан бири китобхондир. Шунинг учун ҳам техникага ва бошқа фанларга оид китобларга талаб катта. Биргина сўнгги ҳафтанинг ичида завод техника билимлари кутубхонасида 540 киши 750 та китоб ва 300 та газета-журналлар олди.

„СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ" *саҳифаларида*

● Капитал қурилиш ишларини тубдан яхшилаш чоралари ва Узбекистон партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида Узбекистон Компартияси Марказий Комитети X Пленумининг қарори газетада эълон қилинган. Қарорда жумладан шундай дейилади: Пленум қаттиқ ишонч билдирадики, партия ташкилотлари, бинокорлар, монтажчилар, қурилиш материаллари саноати ва қурилиш индустрияси корхоналарининг ходимлари, лойиҳалаш ташкилотларининг ходимлари, бутун куч ғайратларини капитал қурилиш ишларини яхшилашга, республика халқ хўжалигини ривожлантиришнинг беш йиллик планини муддатидан илгари бажаришга ҳамда В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб нишонлашга сафарбар этадилар, мамлакатимизда коммунизмнинг моддий техника базасини яратишда янги муваффақиятларни қўлга киритадилар.

● Узбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Узбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Республика ўқитувчиларининг учинчи съезди делегатларини қизғин табриклаб, Совет Узбекистони шонли зиёлиларининг илғор отрядларидан бири — халқ маорифи ходимларининг кўп минг кишилик армиясини қизғин ва самимий табриклайди.

● Ёш авлодни ўқитиш ва коммунистик руҳида тарбиялаш соҳасидаги кўп йиллик ва самарали ишлари ҳамда республикада халқ маорифини ривожлантиришдаги хизматлари учун халқ маорифи, ўрта махсус ўқув юртлари ва ҳунар-техника билим юртлари ходимларидан 380 кишига Узбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан, «Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи» фахрий унвони берилди.

● *Беш йиллик — муддатидан илгари*

АҲДИМИЗГА ВАФОДОРМИЗ

Ғишт туфайли биноларимиз мустаҳкам, бежирим. Пишиқ ғиштнинггина эмас, ундан қурилган иншоотларнинг тарихи ҳам минг йиллар билан ўлчанади. Биз қурилишнинг ана шу муҳим материалини тайёрлаб бераётганлигимиз билан фахрланамиз.

3-ғишт заводига 1948 йилда асос солинган эди. Дастлаб ҳар йили 20 миллион дона ғишт ишлаб чиқарар эдик. Ҳозирда бу рақам 43 миллионга етди.

Бултур янада баракали меҳнат қилдик. Йиллик план муддатидан бир ҳафта илгари бажарилди. Пландан ташқари 638 минг ғишт, 30 минг сўмлик бошқа қурилиш маҳсулотлари ишлаб чиқардик. Юбилей йилининг планидан ташқари ишлаб чиқарилган ғиштдан битта 60 квартирали уй қурса бўлади. Меҳнат унумдорлиги эса планда кўрсатилганидан 1,8 процент ошди.

Янги йилни ҳам яхши бошладик. Унинг биринчи кунларидан янги цехда янги маҳсулот — рангли ғишт ишлаб чиқариш бошланди. Қурилиш лойиҳалари илмий-текшириш институти лойиҳаси асосида ташкил топган бу цех Ўрта Осиёда биринчи бор рангли ғишт бера бошлайди. Корхонамиз бу йил қурилишларга 5 миллион рангли ғишт етказиб беради.

Корхонамизда беш йилликни муддатидан илгари бажариш учун бошланган социалистик мусобақа шу кунларда янада қизғин тус оляпти. Бунда Т. Темирбоев, Ж. Сенгилбоев ўртоқлар бошлиқ коммунистик меҳнат бригадалар байроқдор бўлишяпти. Шахсий меҳнат совғалари тайёрлаш иштиёқида ишлаётган Меҳнат Қизил Байроқ орденли Т. Раҳмонов ва Анор Мусаевлар, темирчилардан П. Разваляев, Я. Кудакаев, эр-хотин Рамазоновлар ва Малаховалар айниқса ибратли ишламоқдалар.

Собир Қодиров, Қаҳрамон Ёқубжонов, Мухамедзян Аҳмедзянов бригадалари эса ўзининг беш йиллик топшириқларини В. И. Ленин туғилганига юз йил тўлган кун — 1970 йилнинг 22 апрелига адо этиш мажбуриятини олдилар.

Корхонамиз коллективининг умумий йиғилишида беш йилликни муддатидан бир ой илгари бажаришга аҳд қилинди. Беш йилликда планга қўшимча 180 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. Ялпи маҳсулот беш йиллик охирида 1965 йилдагига нисбатан 30 процент ошади. Меҳнат унумдорлиги планда кўрсатилганига нисбатан 3 процент ортади. Рангли ғиштни мунтазам ва кўплаб ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

Коллективимиз шу кеча-кундузда юксак мажбуриятларга яраша меҳнат қилмоқда. Янги йилнинг биринчи ҳафталаридан эришаётган дастлабки ютуқлар меҳнатсевар коллективимиз аҳдига вафодорлигининг ифодасидир.

Умри РАҲМАТУЛЛАЕВА,
Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советининг депутати, Тошкентдаги 3-ғишт заводининг ғишт пиширувчиси.

ЕР ОСТИ ТЕМИР ЙЎЛИ

Тошкент метрополитени қандай бўлади? Метро биринчи навбатининг трассаси қаерлардан ўтади? Унинг қурилиши қачон бошланади?

Кеча бўлиб ўтган журналистлар матбуот конференциясида Тошкент метрополитени қурилиши билан боғлиқ бўлган ана шундай саволларга шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари **Е. Саркисов**, «Мосметрогипротранс» институтининг бош инженери **А. Луговцов**, Тошкент метроси лойиҳасининг бош инженери **Г. Молодцов** трассанинг бўлим бошлиғи **С. Сеславинский**, «Мосметрогипротранс» институтининг инженерлик геология бўлими бошлиғи **Б. Григорьев** ва бошқа метро қурувчи мутахассислар жавоб беришди.

Тошкент метрополитенининг қурувчилари мураккаб инженергеологик қийинчиликларга дуч келишди. Трассада шағалнинг кўплиги, сизот сувларининг мўллиги, ҳамда сейсмиклик ҳам лойиҳачилар, ҳам қурувчилар учун жуда кўп ташвишлар туғдирмоқда. Айрим участкаларда ер ости сувини сунъий равишда чўктиришга тўғри келса, бошқа участкаларда унинг аксини қилиш талаб этилади. Метро иншоотларининг зилзилага чидамли бўлишига алоҳида эътибор берилади.

«Мосметрогипротранс» институти томонидан тақдим қилинган программа бўйича қидирув ишлари олиб борилди. Бунда Тошкент лойиҳа-қидирув институтларидан ўнтаси иштирок этди.

Матбуот конференцияси қатнашчиларига метрополитеннинг «Ташгипрогор» институти ишлаб чиққан бу йилги қуриладиган қисмининг схемалари кўрсатилди. Метро трассанинг биринчи навбати шу йилнинг ўрталарида бошланади. У жануби-ғарбий саноат зонасини шаҳар маркази билан боғлайди. Кейинроқ ер ости темир йўли трассасини шимоли-шарқий саноат зонасигача етказиш кўзда тутилади. Метро трассасининг умумий узунлиги 22 километр бўлади.

Метро трассасида 13 та станция қуриш мўлжалланмоқда. Жануби-ғарбий зонадан шимолий-шарқий саноат зонасигача метро поездлари 25 минут юради.

ҲИНДИСТОНДА ЎЗБЕКИСТОН НАМОЙИШИ

Ҳиндистон Совет Ўзбекистонининг бугунги муваффақиятлари билан яна бир бор танишадиган бўлди. Ана шу муносабат билан республика савдо палатаси раисининг ўринбосари вазифасини бажарувчи Александр Степанович Сухинин мухбиримизга қуйидагиларни маълум қилди.

— 21 январь куни Ҳиндистон Республикасининг Мадорас штатида халқаро савдо-саноат ярмаркаси очилади. У ерда Бутуниттифоқ савдо палатаси ташкил қилган павильонда Совет Иттифоқида тайёрланган турли машиналар, технологик жиҳозлар, шунингдек, халқ истеъмол молларининг 1200 дан ортиқ намуналари кўрсатилади.

Совет Иттифоқи экспонатларини СССР Ташқи савдо министрлигининг чет эл савдоси бирлашмаси тақдим этган.

Ярмарка биз учун шуниси билан қувонарлики, унда Ўзбекистон республикаси ютуқлари алоҳида павильон сифатида кўрсатилади.

Ўзбекистон павильони кичикроқ бўлса ҳам кўп нарсаларни ўзида мужассамлаштирадн. Чирчиқдаги ўта чидамли ва қаттиқ қотишмалар комбинатининг маҳсулотлари, «Средазэнергоцветмет» бирлашмасининг изотоп асбоблари, Ўзбекистон Енгил саноат министрлиги корхоналарининг маҳсулотлари, маҳаллий саноат корхоналарининг бадиий буюмлари, сопол идишлари шулар жумласидандир. Айниқса павильонга қўйиладиган ранг-баранг хон атласлар, крепдешинлар ярмарка қатнашчиларининг диққатини албатта тортади. Чунки, уларни кўриб серқуёш Ўзбекистонни кўргандек бўлиш мумкин.

Ўзбек миллий дўппиларини жаҳонда ким ёқтирмайди, дейсиз. Ярмаркага «Башорат», «Дилбар», «Лола», «Садбарг», «Чуст» «Саминдўз», «Бахмал», «Чизма», «Чўпон» нусҳали дўппилардан ҳам юборилди.

Булардан ташқари Тошкент чинни буюмлар заводида ишланган хилма-хил чойнак, пиёла, лаган, косалар экспонатлар орасида чўғдек товланиб туради.

Тошкентдаги бир қатор машинасозлик корхоналари ҳам ярмарка қатнашчилари бўлишди. Уларнинг маҳсулотлари эса Совет Иттифоқининг умумий павильонида кўрсатилади.

«Таштекстильмаш» заводининг «ПК—100» маркали йигирув тўқув машинаси. Тошкент трактор-йиғув заводининг «Т28Х3» маркали трактори, «Ўзбексельмаш»нинг «СТХ-4» сеялкаси, «Чирчиксельмаш»нинг «КРХ-4» маркали ғўза культиватори шулар жумласидандир.

В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети тарих факультетининг декани, тарих фанлари кандидати Г. Ҳидоятов, Тошкент модалар уйининг бош инженери А. Тошпўлатов ўртоқлар Мадорасга жўнаб кетишди. Улар ярмаркада Совет Ўзбекистони республикасининг вакиллари сифатида бўлишади.

Ҳамшаҳарларимиз Ўзбекистон саноат моллари ҳақида гапириб бериш билан бирга республикамизда Советлар замонасида индустриянинг барқ уриб ривожланганлиги ҳақида ҳикоя қиладилар.

Ўзбекистон 50 йил мобайнида ҳамма соҳада жуда шаҳдам одимлаб кетди. Лекин буни икки оғиз сўз билан таърифлаш мушкул бўлса-да, диёримизнинг қудратли машиналари, сифатли буюмлари дунё мамлакатларидаги қатор виставкалар, ярмаркалардан фахрли ўринни олиб келаётганлигининг ўзи ютуқларимиз жаҳон миқёсига чиққанлигини кўрсатади.

ҚОҒОЗ ОМБОРИ

Бугун «Висотстрой» коллективи яна бир улкан иншоот қурилишига қўл урди. У «Правда Востока» кўчасида бунёд этиладиган қоғоз омборидир. Омбор 6 метр ер остида жойлашади. Уни қуришда йиғма темир бетон буюмларидан фойдаланилади.

— Омбор қурилиши шу йилда тамомланади, — дейди «Висотстрой» трести 17-бошқармасининг инженери Р. Соатов, мана ҳозир экскаваторчи С. Филиппов қудратли машинаси билан тупроқ ковлаяпти. У ишини бирор ҳафтага қолдирмай бажаради. Шундан кейин бетон пойдевор ётқиза бошлаймиз. Омбор ер остида бўлгани учун унинг томи текис асфальтдан иборат бўлади. Иншоот 650 квадрат метрдир. Унга 250-300 тонна газета қоғози сиғади.

Омбор «Правда Востока» кўчасидаги Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бирлашган нашриёти босмахонаси билан «Узсовпроф» биноси оралиғида қурилмоқда. Бу ерда сақланадиган қоғозлар махсус механизмлар ёрдамида тўғри нашриётнинг босма ва ротация цехларига узатиб берилади.

ҲАВОЗАСИ ЙИҒИШТИРИЛГАН УЙЛАР

Янги уй-жойларни қабул қилувчи давлат комиссияси бугунги ишни пойтахтнинг Демократическая кўчасидан бошлади. Бу кўчада «Главташкентстрой»га қарашли махсус 64-бошқарма қурувчилари 50 квартирали уйни эндигина қуриб бўлишган эди. Ҳашаматли бино «Ўззлектромонтаж» трестининг коллективи ихтиёрига берилади.

153-трестнинг 14-бошқармаси коллективи ҳам 40 квартирали уйни комиссия диққатига ҳавола қилди. Уй Муқимий кўчасига ҳусн бўлиб тушди. Шу трестнинг 1-бошқармаси эса Е кварталида 97 оилага мўлжалланган уй, «Д-16» кварталида 280 ўринли боғчанинг қуриб бўлинганлиги ҳақида ғалаба рапортини берди.

Тошкент қурилишларини тезлаштиришда Чирчиқ бинокорлари ҳам муносиб ҳисса қўшишмоқда. «227-УНР» бошқармаси Шастри кўчасида 48 квартирали, «Ташавтомаш» заводи посёлкасида 40 квартирали уйларни совға қилди. Комиссия чирчиқликларнинг иккала уйига яхши баҳо берди.

«Крупнопанельстрой» трестининг 26 ва 2-бошқармалари амалга оширган ишлар табрикка лойиқдир. Уларнинг ҳаракати билан Чилонзорнинг «Д-18», «Д-19» кварталларида учта уй қурилди. Бу уйларга 150 оила таклиф қилинади. Янги уйлардан иккитасининг биринчи қаватида маиший хизмат кўрсатиш уйлари жойлашади.

Тожик қардошларимиз ҳисобига яна бир ҳашаматли уй ёзилди. Улар Чилонзорнинг «Г-9А» кварталида 64 квартирали уйнинг ҳавозаларини йиғиштириб олишди.

Турли МАМЛАКАТЛАРДА

ЭКВАДОРДА УЙ-ЖОЙ ТАНҚИСЛИГИ

ГУАЯКИЛЬ, 17 январь. (ТАСС). Эквадорда уй-жойларга жуда катта эҳтиёж пайдо бўлди. «Пуэбло» газетасининг маълумотларига қараганда, 1966 йилнинг охирига келиб мамлакатда 650 минг уй-жой етишмади. 1967 йилда ҳам аҳвол яхшиланмади.

Газета, мамлакатда ҳар йили уй-жойга бўлган эҳтиёжнинг атиги беш проценти қондирилмоқда, деб таъкидлайди.

ТУНИСДАГИ БЎРОН ОҚИБАТЛАРИ

ТУНИС, 17 январь. (ТАСС). Кейинги кунларда Тунис территорияси устида қаттиқ шамоллар бўлиб, температура жуда пасайиб кетди. Бунинг натижасида мамлакатнинг қишлоқ хўжалигига анча катта зарар етказилди. Марказий ва шимолий областларга қор ёғди. Баъзи жойларда 1 метр қалинликда қор ёғди. Ана шу районлардаги қўй ва қорамоллар шошилинч суратда бошқа жойлардаги яйловларга ҳайдаб олиб кетилмоқда. Айрим жойларда чорва моллар нобуд бўлди.

ЯМАНДА НИМА ГАП?

ҚОҲИРА, (ТАСС). Яман Араб Республикасининг бош министри ва республика қуролли кучлари бош қўмондони Ҳасан Аламрий Мисрда чиқадиган «Алаҳром» газетасининг мухбирига қуйидагиларни айтди: Республиканинг қуролли кучлари подшопарастларга ва уларнинг чет эллик гумашталарига қарши курашда кун сайин янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқдалар ва уларнинг аскарларига катта талафот етказиб, кўп миқдорда Америка қурол-яроғлари ва анжомларини ўлжа олмоқдалар.

Подшопарастлар, деб сўзини давом эттирди Аламрий, республика тузумини ағдариб ташлашни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйган эдилар. Подшопарастларга қарши курашда эришган муваффақиятларимиз республика тузумининг куч-қудратини ва Яман халқи бу тузумни қўллаб-қувватлаётганлигини кўрсатади. Бош министр, чет эллик сотқинлардан мадад слаётган подшопараст шайкаларнинг Яман Араб Республикасига қурол кучи билан қарши чиқиш йўлидаги ҳамма уринишлари шафқатсиз бостирилади, деди.

МЕН агентлиги хабар беради: Санонинг жанубий қисмида подшопарастларнинг қўшинлари яна мағлубиятга учраганлиги тўғрисида Санодан хабар олинди. Жанг майдонида подшопарастлар ва чет эллик сотқинлардан 40 киши ўлдирилди ва кўп миқдорда ҳарбий анжомлар ўлжа олинди.

Подшопарастларнинг айрим группалари мамлакатнинг шарқи-шимолидаги бир қанча қишлоқларга суқулиб киришга уринганларида маҳаллий аҳолининг қаршилигига дуч келдилар. Подшопарастлардан 35 га яқин киши ўлдирилди ва улар тумтарақай қочишга мажбур бўлдилар

АФРИКА қитъасидаги Сьерра-Леоне мамлакатида. Суратда: Фритаундаги портга борадиган кўчалардан бири.

В. Бродецкий фотоси
(ТАСС фотохроникаси)

Эрталабки почтадан

ЁТОҚЛАР ВА ЧАТОҚЛАР

Биз, Самарқанд йигитлари, Тошкентга икки холис ният билан: ўқиш ва ишлаш орзусида келдик. Биринчи мушкулимиз дарров осон бўлди — биримиз Тошкент Давлат университетига, иккинчимиз Низомий номидаги Тошкент Давлат Педагогика институтига, учинчимиз Чет тиллар педагогика институтига жойлашдик. Ўқишимиз кечқурунги. Кундузи бўшмиз. Ҳа, деган ҳам мадад экан. Тошкент бунёдкорларига кўмаклашайлик дедик.

«Главташкентстрой»га қарашли 10-трестда бизни илиқ кутиб олишди. Бошимиз осмонга етди. 54 ва 45-қурилиш бошқармаларига ҳамда 27-ётоқхонага йўлланма олдик.

Ҳамма нарса худди эртаклардагидек жўн ҳал бўлаётган эди. Студентлар шаҳарчасидаги 27-ётоқхонада ҳам дарров хўжжатларни расмийлаштириб, қўлимизга кўрпа-ёстиқ беришди. Комендант билан тўртинчи қаватга кўтарилдик. Бироқ хоналарни кўрдигу, хафсаламиз пир бўлди-қўйди. Ҳар бир хонада 4—5 киши ўрнига 6—8 киши, хонага кирган қайрилиб чиқолмайди. Стол-стул деган оддий жиҳозлар йўқ. Одам сиғмаган уйга буюм сиғармиди.

Бизга таклиф қилишган хонада биздан бўлак беш киши истиқомат қилар экан. Комендантга ўқишимизни шама қилдик.

— Дарс-парс дегандек, сабоғимиз нима бўлади!

— Сабоқларинг бир гап бўлар, ётаверинглар, — деб тўрс жавоб қайтарди комендант.

«Хушларингизга келса шу, келмаса — катта кўча». Ўша куни ноилож меҳмонхонага бориб тунадик. Ўртада икки иш кунидан маҳрум бўлганимиз ва бир ойлик ётоқхона ҳақини тўлаганимизга ачинганимиз қолди, холос. Бир ҳафта трест блан ётоқхоналар ўртасида сарсон бўлдик. Ахир ишимизни «Главташкентстрой»га ҳавола қилишди. Ундан бизни 21-ётоқхонага юбордилар. У ерда ҳам икки кун айланиб қуруқ қайтдик. Эрта келинглар, индин келинглар билан бир ҳафта ўтди. Бир куни умид учқуни йилт этди.

Бизларга 26-ётоқхонадан жой тегди. Хўш дерсиз, ҳамма иш битибди-ку, шикоятнинг нима фойдаси бор энди! Ёзишимизга сабаб бундай сарсон-саргардон бўлиб, энг қимматли вақтларини йўқотаётганлар ёлғиз биз эмас. Кўпларнинг дарди ичида. Устига-устак ётоқхоналар тартибсиз. Ҳақиқий хўжаси йўқ. Не-не азоб билан топган хонамизни бир кун эртадан кечгача супириб-сидириб, бир нав эпақайга келтирдик. Бир кун эшигига қулф излаб овора бўлдик. Уч кунгача чироғимиз ёнмади. Кўп хоналарнинг лампочкаси куйган, алмаштиришмайди. «Қизил бурчак қаерда!» деб сўрай кўрманг тағин, кулги бўласиз. Мана бир неча кунларки, кечалари газета-журнал, шахмат-шашка радио-телевизор тушларимизга кириб чиқяпти.

Ётоқхоналаримизни табиатли, маданий, кўнгил очар қилиш ҳақида ким қайғурар экан! Наҳотки бу ҳам бир муаммо бўлса!!

Абдусамад ҲАМИДОВ.
Маматмурод ИСМОИЛОВ.
Иноят РАҲМОНОВ.

* * *

Редакция топшириғи билан 26-ётоқхонага бордик. Хол кўр, ранг сўр, деганларидек, аҳвол уч арзчининг ёзганидан ҳам баттар. Газ йўқ, электр ўтказилмаган, кўрпа-тўшаклар етишмайди! Ётоқда файз йўқ. Ана шу қаровсиз жойга Александр Шефер комендант, Хушвақт Эшмухторов катта тарбиячи, Роза Енкеева эса маиший хизмат инженери лавозимини эгаллаб, ойлик маошларини ўз вақтида олиб турадилар. Ёш бинокорларнинг маиший шароити, рўзғори, туриш-турмушига келганда парволари палак.

Ётоқхона қуруқ ётиб турадиган жой эмас. У ҳақиқий ҳордиқхона бўлиши лозим. 26-ётоқхонадан бундай тасаввур ҳосил қилиш қийин.

Шикоят жуда ўринли. Ҳам ишлаб, ҳам ўқийдиган ёшларни майда-чуйда, сунъий ташвишлар билан овора қилиб қўймай, вақтларини тежаш, ғайратларидан тўғри фойдаланиш, уларга қулай шароит яратиб бериш керак.

10-трестга қарашли 54-қурилиш бошқармаси раҳбарлари буни жиддий ва оқилона ўйлаб кўрарлар, деб умид қиламиз.

●

МЕҲРИ БЕПОЁН

Манзурахон Собированинг эл-юрт олдида иззату обрўйи баланд. Бу бежиз эмас. Манзурахон кўп вақтдан буён Тошкент шаҳар Фрунзе районида участка врачи бўлиб ишлайди. Биров касал бўлса, кеча демай, кундуз демай дарҳол ўша беморнинг уйида ҳозир бўлади. Керакли маслаҳатлар ва дори-дармонлар беради. Касални шифохонага ётқизишга тўғри келса, тегишли касалхонага жойлаштириб, аҳволидан хабардор бўлиб туради.

Яқинда мен қаттиқ касалга дучор бўлиб қолдим. Ўртоқ Собирова дарҳол етиб келди. Бундан 15 йил муқаддам қаттиқ жароҳатланганимда ҳам Фрунзе районидаги 17-поликлиника шифокори Манзурахон етиб келиб, жонимга ора кирган, касалхонага жойлаштирган эди.

Фақат мен эмас, участкадаги ҳамма меҳнаткашлар бу меҳрибон шифокорнинг хизматидан миннатдорлар.

Қ. КАМОЛИДДИНОВ,
шахсий пенсионер.

ИШЧАН КОЛЛЕКТИВ

Шаҳримизда қурилаётган турнақатор биноларни Киров районидаги 5-ғишт заводи ишлаб чиқараётган ғиштларсиз тасаввур қилиш қийин. Бу коллектив меҳнатнинг прогрессив усулларини ишлаб чиқаришга жорий этиб, ой сайин кўплаб ғишт ишлаб чиқармоқда. Ҳозир азамат ишчилар ҳар куни 300 мингта сифатли ғишт ишлаб бермоқдалар. Коллектив В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб совғалар билан кутиб олишга бел боғлаган. Шу мақсадда ишлаб чиқариш тежамкорлигини ошириш, маҳсулот таннархини 5 процентга арзонлаштириш, хом ашёнинг 35 процентини ҳамда кўплаб электр қувватини тежашга аҳд қилишган. Корхона «ҳурмат тахтаси»дан расмлари тушмаётган илғор ишчилардан А. Толипов, Н. Ёқубова ва А. Абдураҳмоновлар вахтада туриб ишлаб, шу кунларда ҳар қачонгидек илғорликни қўлдан бермаяптилар.

Тошкентдаги 5-профессионал техника билим юртида мастер Сабоҳат Нурмуҳамедованинг номи ҳурмат билан тилга олинади. Бу даргоҳда 20 йилдан буён мастер бўлиб, ёшларга тикувчилик касбини пухта ўргатаётган бу аёлнинг ўнлаб шогирдлари ҳозир шаҳримиз фабрикаларида мастер бўлиб ишлаяпти.

СУРАТДА: С. Нурмуҳамедова ўз ўқувчиси Саида Исахўжаевага ҳунар ўргатяпти.

Р. Жуманиёзов фотоси.

ФАХРЛИ НОМ БЕРИЛДИ

СССР Маданият министрлиги ва «Известия» газета редакцияси Маданият ва истироҳат боғларининг юбилей йилида ўтказилган Бутуниттифоқ кўригига якун ясади.

Шаҳар меҳнаткашларининг маданий дам олишларига шароит яратиб беришда намуна кўрсатган Тошкентдаги Ленин комсомоли ва Тельман номли иккита паркка Фахрий диплом берилди. Бу парклар «Намунали дам олиш парки» деган шарафли номга ҳам сазовар бўлди.

Шаҳримиздаги истироҳат боғларининг бир группа маданият ходимларига СССР Маданият министрлиги ҳамда «Известия» газета редакциясининг Фахрий ёрлиқлари берилди.

● МЕНИНГ МАҲАЛЛАМ

Ибрат олса арзийди

Октябрь районидаги Муқимий номли маҳалла комитетига Меҳнат Қизил Байроқ орденли 24-ўрта мактаб ўқитувчиси Абдулла Жабборов икки йилдан буён раислик қиляпти. Шу қисқа давр ичида маҳаллада ободончилик, аҳолининг турмуш маданияти ҳамда жамоат ўртасида тарбиявий ишлар олиб бориш борасида салмоқли ишлар қилинди.

Маҳалла комитети бу ишларни маҳалла активларининг бевосита ёрдамида амалга оширмоқда. Комитет аъзоларининг ҳар бири бирор участкага раҳбарлик қилади. Булардан бири 79 ёшли Каримхўжа Акбархўжаев. Бу тиниб-тинчимас серғайрат кекса етти йилдан буён маҳалла комитетининг аъзоси ва оқсоқоллар советининг раиси. Маҳаллада қандай маросим бўлмасин ёки масала кўрилмасин, Каримхўжа аканинг маслаҳатлари эътиборга олинади.

Маҳалла комитетининг ўтган йилги бир йиғилишда тўй-маърака маросимлари ўтказишни тартибга солиш масаласи муҳокама қилинди. Йиғилишга маҳалла зиёлилари, партия, комсомол аъзолари ҳам таклиф қилинди. Сўзга чиққач Каримхўжа ака одатда ўғил уйлантирувчи киши фотиҳа тўйи, тўй юбориш, никоҳ тўйи деб уч марта одам йиғади. Шу уч маросимни қисқартириб никоҳ тўйини бир кунда ўтказишни таклиф қилди. Шунингдек, тўйларда ичкилик ташкил қилинса бундай исрофгарчилик тўйига маҳалладан ҳеч ким кирмасликка ваъдалашилди. Тўйларда нонушта, тўққиз-тўққиз тортиб, тугун кўтариб юриш каби хунук одатларга барҳам беришга қарор қилинди.

Маҳалла активларининг бу соҳадаги ишлари натижаси чакки бўлмади. Шу маҳаллада яшовчи зиёли Мақсуд Сиддиқов Азиза, Раиса исмли қизларининг никоҳ тўйини бир кунда ўтказиб қанчадан-қанча исрофгарчиликка барҳам берди.

Техника фанлари доктори Абдулҳалим Усмонхўжаев қизини куёвга узатишда ҳеч қанақа фотиҳа тўйи олмай, никоҳ тўйини ўтказди.

Илгари тўй-маросимларда ичкилик авж олганидан идиш-товоқлар синиб маҳалла хўжалигидаги идишлар ҳам анча камайиб кетган эди. Каримхўжа ота маҳаллага хўжалик мудири қилиб тайинлангач, бу ашёларни янгилади. Мавжуд асбоблар 3-4 та тўйга бемалол етади.

Маҳалла комитетининг хотин-қизлар ўртасида ишлаш секциясининг мудири пенсионер Тожихон опа Содиқованинг ишлари ҳам мақтовга сазовордир. Қайси хонадонда бирон йиғин бўлса Тожихон опа маслаҳатгўй. Чунки, у тўйларга тугунлар ўрнига бирор кийимлик совға ёки уй анжомлари олиб келиш маъқул эмасми, деган масалани ўртага ташлади. Бу маслаҳат маҳалла хотин-қизларига маъқул тушди. Тугун кўтарувчи хотинлар кўринмай қолди.

Маҳаллада соғлиқни сақлаш секциясига шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири врач Раҳим Қодиров бошчилик қилмоқда. Маҳаллада истиқомат қилувчи 20 дан ортиқ врачлар навбат билан маҳалла комитетида навбатчилик қиладилар. Ҳар ҳафтада бир марта маҳалла чойхонасида саломатлик ҳақида лекция ўқийдилар.

Маҳаллада ҳовлиларни, кўчаларни озода тутиш борасида анча ишлар қилинмоқда. Муқимий номли маҳалла комитетининг ишлари ана шундай ибрат олса арзигудек.

А. НАБИХЎЖАЕВ,
«Союзпечать» ходими.

Юлдузни кузатувчилар

ЧЕХОСЛОВАКИЯ пойтахти яқинидаги Ондржейовда Чехословакия Фанлар академиясининг йирик обсерваторияси жойлашган. Бу ерда иш олиб бораётган олимлар фазони ўрганмоқдалар.

Чехословакияда астрономия билан қадим замонлардаёқ шуғулланганлар. Бу ерда топилган неолит давридаги тошболта парчасида қуйруқли юлдуз тасвири ўйиб туширилгани аниқланди. Бундан минг йилдан ҳам илгарироқ Чехия ҳужжатларида Галлейнинг қуйруқли юлдуз ҳақидаги хабари пайдо бўлган. XIV асрдан бошлаб, яъни Карл IV томонидан Прага университети ташкил этилган кундан буён астрономия шу университет ишида кўзга кўринарли ўринни эгаллайди. Тихо Браге ва Кеплер фаолияти Прага билан боғлангандир. XIX аср ўрталарида политехника институтининг профессори Доплер галакатиклар ҳақида муҳим янгиликни кашф этди. Бу кашфиёт кейинчалик унинг номи билан аталди. 1885 йилда Прагада жаҳонда биринчи марта учар юлдузнинг фото сурати олинди. 1917 йилда Чехословакия астрономия жамияти юзага келди. Ҳозир бу жамият ўз атрофига ўн мингдан кўпроқ ташаббускор олим ва ҳаваскорларни бирлаштирган. 1954 йилда Чехословакия Фанлар академияси қошида астронамия институти ташкил этилди.

...Машина чап томонга кескин бурилди ва уйлари яхлит равишда бир текис қурилган Ян Фриче номидаги кўча (Ян Фриче 1898 йилда ўз акаси Иозеф билан бирга шахсий пулига шу ерда астрономия обсерваторияси қурдирган эди) бўйлаб юриб, олимлар шаҳарчасига келдик. Мана обсерваториянинг юзага келтирувчиларнинг тарихий уйи. Бу уй авайлаб сақланмоқда. Унинг ёнида кумушдек гумбазлари қуёшда ярқираб турган миноралар, радио телескопнинг нафис антеннаси, астрономия асбоблари турадиган кўпгина павильонлар, ичкарида эса институтнинг чиройли биноси жойлашган.

Яқинда ўрнатилган ойнали гигант телескоп обсерваториянинг фахри ҳисобланади. У ўзининг катталиги жиҳатидан Чехословакияда биринчи ўринда. Европада эса иккинчи ўринда туради. Бизни самимийлик билан кутиб олган энг йирик астрономлардан бири Чехословакия ва Словакия Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Халқаро астрономия академиясининг аъзоси, профессор Владимир Гутга берган биринчи саволимиз ҳам ана шу телескоп ҳақида бўлди.

— Бу телескоп, — деб ҳикоя қилади профессор, — астрономларимизнинг азалги орзуси эди. Ха айтгандай, балки фақат бизнинг астрономларимизнинггина ҳам эмасдир... Уни бизга ГДР даги «Карл Цейс» фирмаси тайёрлади. Немис дўстларимиз Чехословакия астрономлари билан биргаликда уни Ондржейовда монтаж қилишди.

Обсерватория эшиклари очилди ва биз минора ичкарисига кирдик. Гумбаз тагидаги асосий залда телескоп ўрнатилган бўлиб, у ҳақиқатан ҳам ғоят улкандир. Унинг асосий қисмидаги ойна диаметри 2 метр, тубусининг узунлиги 10 метрга яқин келади. Кузатиш вақтида телескопнинг мувозанатини сақлаш учун 25 тонналик оғирлик қўйилган. У ўзининг анча салмоқли оғирлигига қарамай (У 100 тонага яқин) электрон асбоблар ёрдамида юлдузларга томон осонгина айлана олади. Телескоп узоқ ва яқин масофаларга қараб бошқарилади.

— Янги телескоп ёрдами билан қандай текширишлар ўтказилади?

— Бизлар, — деди профессор Владимир Гут, — Ондржейов обсерваторияси нима билан шуҳрат қозонган бўлса шу текширишларни давом эттирамиз. Бу биринчи навбатда ўзаро бирга ҳаракат қилувчи юлдузлар, планеталар туманлиги ва олисдаги бошқа объектларни ўрганишдан иборатдир. Бундан ташқари қуёш активлиги, унинг тутилиши, планеталараро материалар, ер атмосферасининг юқори катламларини текшириш ҳам бизнинг программамизга киради.

— Планларингиз нимадан иборат?

— Даставвал ўтиб кетган йил ҳақида бир икки оғиз сўз айтай. Ўтган йил астрономларимиз учун самарали бўлди. Ондржейов олимлари шунингдек, Баланд Татра тоғидаги Скальнате Плесо обсерваториясидаги олимлар ва бошқалар кўпгина қизиқарли муҳим ишларни бажардилар. 1967 йилда XIII Халқаро астрономлар съездининг қатнашчилари бўлган жаҳондаги йирик олимларнинг пойтахтимизга келиши биз учун катта шараф бўлди. Бу съезднинг Прагада чақирилишининг ўзиёқ Чехославакия астрономларининг хизмати тан олинганини кўрсатиб турибди.

1968 йилда биз икки асосий программани белгилаб қўйдик. Улардан биринчиси юлдузларни ва ўзаро биргаликда ҳаракат қилувчи юлдузлар системасини ўрганиш бўлса, иккинчиси планеталар туманлигини текширишдан иборатдир. Бу соҳада Чехословакия астрономларининг катта муваффақиятлари бор. Мисол учун 1966 йилда Прагада планеталар туманлиги ҳақида жаҳондаги энг йирик каталог нашр этилди.

Ондржейовдаги астрономлар шу икки асосий масаладан ташқари даставвал доктор Зденек Швестк раҳбарлиги остида қуёшни ўрганишни давом эттирадилар. Бунинг учун СССР олимлари билан ҳамкорликда юзага келтирилган спектографдан фойдаланамиз.

...Чехословакия халқ обсерваторияларининг кўплиги жиҳатидан дунёда биринчи ўринда туради. Уларда олимлар ва мутахассислар ёшлар ва ҳаваскорлар билан иш олиб бормоқдалар, фазони текширишда, коинотни ўрганишнинг ҳозирги замон методларини эгаллашда ёрдамлашмоқдалар. Ондржейовдаги обсерватория илмий муассаса бўлса ҳам ишчилар, мактаб ўқувчилари, студентлар ва астрономияга қизиқувчи ҳамма кишилар учун унинг эшиклари очиқ. Республикада эса улар минглаб ҳисобланади. Бу ерга келаётган кўп ҳаваскорлар армияси олимлар ишига ҳалақит бермаслигини таъминлаш керак бўлиб қолди. Бу масалани оқилона ҳал этиш йўли топилди. Телескоп минораси шундай қурилдики, унинг ичкарисида келувчи кишиларнинг кириб-чиқиши учун алоҳида эшиги бўлган ойна тўсиқли галерея бор. Галерея телескоп ўрнатилган асосий зал оша ўтади. Лекин у шиша тўсиқ билан ажратиб қўйилди. Бу эса келувчи кишиларнинг олимлар ишига ҳалақит бермай телескопни бемалол томоша қилишлари, астрономларнинг ишини кузатишлари учун имкон берди.

Ондржейов обсерваториясида ўтказилаётган илмий текшириш ишларининг аҳамияти бебаҳодир. Обсерватория коллективининг меҳнати республика ҳукумати томонидан юксак баҳоланди. Бундан бир неча йил илгари ҳукумат бир гуруҳ астрономларни ЧССРнинг олий мукофоти бўлган Клемент Готвальд ордени билан мукофотлаган эди. Ондржейовда иш олиб бораётган олимлар улкан рефлектор коинотнинг янги сирларини очиш имконини беришига ишонадилар.

...Биз Чехословакиянинг астрономия пойтахти бўлган Ондржейовдан қоронғида жўнаб кетяпмиз. Обсерваториянинг кумушдек миноралари атрофида қора ўрмон жимгина соқчилик қилиб турибди. Булутсиз тўқ зангори осмонда турли рангдаги юлдузлар жимиллайди. Радиоантеннанинг улкан, нафис косаси космос тинчлигига диққат билан қулоқ соляпти. Олимлар янги телескоп ёнида юлдуз спектрларини ишлаб чиқмоқдалар. Бу спектрлар, нима ҳақида ҳикоя қиларкин?

В. ЛУЦКИЙ,
АПНнинг илмий шарҳчиси
Ондржейов — Прага, Москва.

◆

Сиз суратда кўриб турган бу йигит В. И. Ленин номли майдонда бунёд этилаётган 19 қаватли маъмурий бино қурилишида дурадгор бўлиб меҳнат қилади. Бу маъмурий бинони «Висотстрой»нинг 11-трестига қарашли 1-қурилиш бошқармаси бинокорлари қурмоқдалар. Қурувчилар коллективи Гаджи Гақачиевни ҳурмат қиладилар. Чунки, у кундалик ва ойлик топшириқларини қарийб 1,5 бараварга етказиб адо этиш билан бирга аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқармоқда.

Н. Медьведев фотоси.

◆

«Компрессор» заводида рационализатор ва ихтирочиларнинг катта коллективи ишлаб турибди. Новаторлар ўтган йили ишлаб чиқаришга 50 дан ортиқ таклиф киритиб, 60 минг сўмга яқин фойда кўришди. Корхонада махсус станокларни ўз кучи билан тайёрлайдиган бригада ҳам тузилди. Завод слесари Михаил Егоров тайёрлаган ярим автомат жуда ҳам муваффақиятли чиқди. Илгари қўлда бажарилган ишлар эндиликда автомат зиммасига юкланди. Янгилик ишлаб чиқаришни 3,5 баравар ошириш имконини берди.

СУРАТДА: йиғувчи Любовь Мельцова М. Егоров тайёрлаган автомат билан ишламоқда.

Н. Ключнев фотоси.
(ЎзТАГ)

Тошкент бунёдкорлари

Бир умр қурувчи...

Турмуш тақозаси билан у 14 ёшида бирор касбни эгаллаш, оиладаги қора қозоннинг қайнаши ҳақида ўйлашга мажбур бўлди. Ишқи дурадгорлик касбига тушди. Уни ўрганди. Оилага моддий ёрдам кўрсатди. Ишлаётган бригадасида ҳар томонлама ўзини кўрсатди. Ҳалол меҳнати, ишга муҳаббати, зиммадаги топшириқларни доимо аъло даражада бажариши билан кўпчиликнинг меҳрини қозонди.

Бир куни тушки пайтида овқатланишга чиқиб кетаётган эди, уни прораб чақирди-да, кечқурун бошқармага боришини тайинлади.

Бошқармага борганида, кишиларнинг унга нақадар самимий муносабатда бўлаётганлигининг, ўзига кўрсатаётган юксак ишончнинг гувоҳи бўлди. Турон ака шу куни дурадгорлар бригадасига бошлиқ қилиб тайинланди.

Юнусободдаги мактаб-интернат, ёки Семашко номидаги курортология ва физиотерапия институтининг ҳашаматли бинолари ёнидан ўтгандирсиз. Шунда бу биноларни қайси қўли дард кўрмагур бинокор қурган экан, деган бўлишингиз турган гап. Кўкка бўй чўзган бу муҳташам биноларни Турон ака бошлиқ бригада азаматлари қуришган.

Шаҳримизда улар қурган бинолар анчагина. Ахир ўзингиз бир ўйланг: Турон ака 27 йилдан бери қурувчилик қилади, кунига нимадир қуради, яратади. Бу йилларнинг ҳафтаси, ойларида эмас. Ҳар бир кунида қанча маъно бор.

Ҳамшаҳарларимизга кўплаб турар жой, маданий-маиший муассаса бинолари қуриш ишқи билан банд бўлган Т. Ҳусанбоев шу кунларда ҳам янги марраларни кўзлаяпти. 159-трестнинг 9-қурилиш бошқармасига қарашли Турон бошлиқ бригада азаматлари айни кунларда Пушкин кўчасидаги 7 қаватли давлат банки ва алоқа бўлими жойлашадиган бино қурилишида меҳнат қилишяпти. Бригаданинг Ҳ. Абдуллаев, А. Эминов, А. Трушин, В. Задобин каби барча меҳнатсеварлари объектни тезроқ битказиш мақсадида тер тўкиб ишлашмоқда.

О. АБДУРАҲМОНОВ.

САНЪАТ ЯНГИЛИГИ

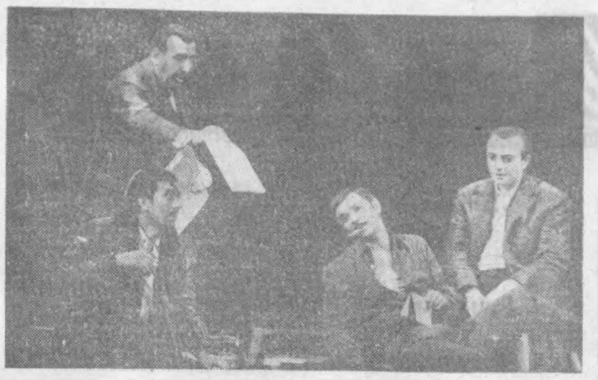

Моссовет номли академик театр Л. Малюгиннинг «Сент-Экзюпери ҳаёти» пьесаси премьерасини намойиш қилди. Бу пьеса Франциянинг жанговар ёзувчиси Антуан де Сент-Экзюпери ҳақида ҳикоя қилади. Ватанпарвар ёзувчи фашистлар Германияси билан бўлган жангларда 1944 йил ҳаво жангида ҳалок бўлган. У учувчи эди.

Суратда: спектаклдан бир кўриниш, (ўнгда) Антуан де Сент-Экзюпери ролида артист В. Бероев.
М. Строков фотоси, ТАСС фотохроникаси.

«Ғафур Ғулом маҳорати»

Яқинда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тарих, тилшунослик, адабиётшунослик фанлари бўлимларининг бирлашган илмий кенгашида А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтининг старший илмий ходими, филология фанлари кандидати Салоҳиддин Мамажонов «Ғафур Ғулом маҳорати» мавзуида докторлик диссертациясини ёқлади.

Диссертациянинг расмий ва ғайри расмий аппонентлари Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Иззат Султонов, филология фанлари докторлари Ҳомил Ёқубов, Лазиз Қаюмов, Абдуқодир Ҳайитметовларнинг фикрича, икки томдан иборат бу тадқиқотда академик шоир Ғафур Ғуломнинг бой поэтик ва прозаик мероси, унинг ўрганилмаган ҳамма қўлёзма асарлари ғоявий бадиий жиҳатдан биринчи бор мукаммал ва атрофлича текширилган.

Диссертация юзасидан авторнинг «Шоир ва замонавийлик», «Ғафур Ғулом прозаси» номли монографиялари ва республиканинг бир қанча газета ва журналларида илмий мақолалар босилиб чиққанди. Бундан ташқари Салоҳиддин Мамажонов яқинда Москвада рус тилида нашр этилган «Ўзбек совет адабиёти тарихи» номли кўп йиллик тадқиқот ишларининг маҳсули бўлган капитал асарнинг авторларидан биридир.

Илмий совет аъзолари шуларнинг ҳаммасини ҳисобга олиб, филология фанлари кандидати Салоҳиддин Мамажоновга бир овоздан филология фанлари доктори деган илмий даражани беришга қарор қилдилар.

Шундай қилиб, Республикамиз филолог олимлари сафи яна бир талантли фан доктори билан бойиди.

Мали. Бамакода мевалар жуда кўп. Апельсин, банан, ананас меваларини кўчадаги сотувчилардан ҳам харид қилиш мумкин.

СУРАТДА: Бамакода мевалар билан савдо қилувчи аёл.
В. КОРОЧАНЦЕВ фотоси, ТАСС фотохроникаси.

М. ГОРЬКИЙ ВА ЎЗБЕК АДАБИЁТИ

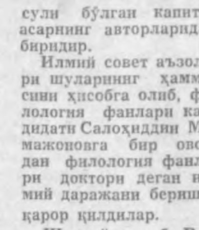

100 ЙИЛ

Бир халқ адабиёти ёки ёзувчисининг бошқа бир халқ адабиёти ёки ёзувчисига таъсир этиши учун кейинги халқ ижтимоий ҳаётининг ўзидан олдинги халқ ижтимоий ҳаётига ўхшашроқ ўзига хос ҳаёт шароитини босиб ўтаётган бўлиши керак. Бунинг таъсирида ўз навбатида ривожланаётган янги адабиёт ривожланган адабиёт тажрибаларидан ўрганишга ўзида ички эҳтиеж сезиши керак.

Ўзбек адабиётига рус адабиётининг, айниқса, Максим Горький ижодининг таъсири ҳақида гап кетганда ҳам шуни назарда тутиш керак бўлади.

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши муносабати билан Ўзбекистонга революцион рус ижтимоий онгининг кириб келиши, у ердаги халқларни уйғотиб юборди. Ўлкада жаҳолат, қолоқликка қарши кураш кучайди. Октябрь революцияси туфайли бу кураш яна ҳам кескинлашиб, халқ революциядан кейин ўз эксплуататор синфларига, синфий душманларга қарши озодлик, мустақиллик, ўз тақдирларини ўзлари белгилаш учун кураш олиб бордилар. Жаҳолат, қолоқлик, диний урф-одатларга қарши аёвсиз ўт очди.

Революция туфайли эскилик сарқитлари, хурофот, синфий душманларга қарши ўт очаётган, халқ революцион онгининг ўсишини ифодалашга киришаётган, лекин ҳали уларнинг ҳаммасини ўзида ифодалаб улгурмаган янги ўзбек адабиёти учун худди шунга ўхшашроқ воқеалар, тақдирлар, курашчиларни ўзида олдинроқ юксак бадиий маҳорат билан ифодалаган рус классик совет ёзувчилари, айниқса, Н. В. Гоголь, А. П. Чехов, А. М. Горький каби ёзувчилар ижодида кўрилган образлар, характерлар намуна эди.

Ўзбек ёзувчилари бу намуналардан дастлаб татар, озарбайжон адабиёти, айниқса, Ж. Қулизода, А. Аҳвердов, Ш. Камол, О. Иброҳимов асарлари орқали ибрат олган бўлсалар, кейинчалик, 20-йилларнинг охири ва 30-йилларнинг бошига келиб, бу ёзувчиларнинг асарларини бевосита ўқиш ва таржима қилиш орқали катта маҳорат мактабидан баҳраманд бўла бошладилар. Бу даврда А. С. Пушкин, Н. В. Гоголь, А. П. Чехов, Л. Толстой, И. Тургенев каби бир қатор ёзувчиларнинг асарлари билан бирга буюк А. М. Горькийнинг «Лочин ҳақида қўшиқ», «Илгаклар», «Болалик», «Она», «Артомоновлар иши», «Менинг дорилфунунларим», «Челкаш», «Макар Чудра», «Заводлар тарихи», «Агар душман таслим бўлмаса, уни йўқотадилар», «Мен қандай ўқидим», «Мақолалар» каби асарлари ўзбек тилига таржима бўлди.

Ойбек ўзининг биринчи революцион руҳдаги поэмалари «Темирчи Жўра», «Ўч»даги Жўра, Холхўжа, кейинчалик яратган «Қутлуғ қон» романидаги Йўлчи образларини яратишда Ҳамзанинг революцион шеър ва драмаларидаги Ғофир ва ишчи бобо образлари билан бирга, М. Горькийнинг «Изергил Кампир» ҳикоясидаги кишилар йўлини машъал бўлиб ёритган Данко, «Она» романидаги кишиларни революцион озодликка чақирувчи Павел Власов каби рус революционерлар образларининг бадиий тажрибаларидан ҳам ўрганди.

Ўзбек адабиётида тарихий-революцион поэмаларнинг ва социалистик реализм прозасининг классик намуналари бўлган бу асарларнинг такомилида Горький асарларининг роли ҳақида Ойбекнинг ўзи бундай деб ёзади: «Мен эндигина адабиёт йўлига кириб, шоир бўлишга уринганимда, гўё машъал каби ёритиб, ҳаётимга Горький кириб келди. Биринчи галда машҳур «Лочин ҳақида қўшиқ»ни ўрганиб, муҳаббат билан суюниб таржима қилдим. У тахминан 26-йилларда «Ер юзи» журналида босилиб чиқди.

У вақтда шеърлар, достонлар ёзардим. Секин-секин прозага ҳавас ошарди. Мен проза соҳасига қизиқиб, ўргамчик машқлар билан машғул бўлдим. Л. Толстой, Тургенев асарларидан ҳам таъсирланар эдим. Лекин Горький асарлари менга чуқур из қолдирган эди. Горький асарларини мукаммал ўрганиб, ҳазм этдим, сингдирдим ва Горькийнинг асарлари хазинасидан олган сабоқларим ёрдами билан ўзим проза соҳасида йўл топдим. «Қутлуғ қон», «Навоий», «Олтин водийдан шабадалар» асарларимни яратдим».

Ўзбек ёзувчиларидан Абдулла Қаҳҳор, Ҳамид Олимжон рус адабиёти, айниқса Горький асарлари билан танишганларидан кейин адабиёт ҳақидаги эски тасаввурлари тамоман ўзгариб кетганини, Горький уларни ҳаётни янгича кўришга ўргатганини ёзадилар.

Абдулла Қаҳҳор Горькийнинг «Челкаш» ҳикоясини ўқиб чиққандан кейин ҳикоя ёзишга иштиёқ туғилганини ёзса, Чўлпон унинг «Она» романини таржима қилиш билан ўзининг «Кеча ва кундуз» романида бадиий проза тилини ишлашда, тарашлашда Горькийдан кўп нарса ўрганганлини айтади: «Мен Горькийнинг энг зўр ва тўнғич асарларидан бўлган «Она»ни таржима қилиш шарафига эришганларданман. Таржиманинг сифати тўғрисида бошқалар гапирар, мен ўзим фақат шуни айтаман. Наср тилини тарашлашни, мен бошлаб Горькийдан ўргандим. У менимча, ўзи ишлатадиган тилни жуда яхши кўради. Уни ҳарқандай камчиликдан озода кўрмак истайди. «Она»нинг тили мана шундай бир тил. «Она» мен учун катта бир мактаб бўлди. Ўзимнинг «Кеча ва кундуз» романимда мен ҳам шу буюк услубчининг унумли таъсирини доим сезиб турдим».

А. М. Горький ижодининг ўзбек ёзувчиларига таъсири фақат роман, поэма, ҳикоя, повесть, драматик асарлардагина эмас, социалистик реализм методи асосидаги янги жанговар, партиявий публицистика, адабиётшунослик ва танқидчиликни ривожлантиришда ҳам роли каттадир. Ҳамид Олимжон, Ғафур Ғулом, Шайхзода, Зулфия революцион шеър, поэма, балладаларидан ташқари, уларнинг турли ижтимоий-сиёсий темадаги публицистик мақолаларида (Ҳ. Олимжон «Мен ўзбек халқи номидан сўзлайман», «Дўстлигимиз ҳақида», Ғ. Ғулом «Қалб ва қувват», «Шайхзода «Совет кишисида Ватан севгиси», Шароф Рашидов «Уруш чекинмоқда», «Май тонги», «Тарих ҳукми», «Зулфия «Америкалик хонимга жавоб» ҳам Горькийнинг тинчлик душманлари. фашизмни фош қилувчи «Сариқ иблис шаҳри» Америка ҳақидаги публицистик мақолаларининг ғоявий таъсири кучлидир.

Ўзбек публицистлари тинчлик душманларини аёвсиз фош қилишда, бутун дунёда тинчлик, демократия, озодлик учун, халқлар дўстлиги, биродарлиги учун курашда Горькийнинг илғор традицияларини ривожлантирдилар. Иззат Султонов Ўзининг «Ўзбек адабиётида социалистик реализм методи тарихидан», Ҳомил Ёқубов «Ойбек маҳорати», Матёқуб Қўшчонов «Ойбек романларида сюжет ва характерларни тасвирлаш маҳорати» асарларида ўзбек адабиётида метод, маҳорат, характер масалаларини илмий равишда ишлаб чиқишда. умумлаштиришда Горький асарлари, айниқса, унинг социалистик реализм методи, ғоявийлик, маҳорат, тил, сюжет, характер ҳақидаги эстетик фикр тажрибаларидан ўргандилар.

Шундай қилиб, Горький бадиий асарлари, унинг илмий танқидий, публицистик мероси ўзбек адабиётида фақат бадиий жанрларнинг ривожланишигина эмас, публицистика, танқидчилик каби адабиётшунослик, эстетик фикрларнинг ривожланишига ҳам кучли таъсир этди.

Ш. ТУРДИЕВ,
А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтининг илмий ходими.

БУГУНГИ ТОШКЕНТ

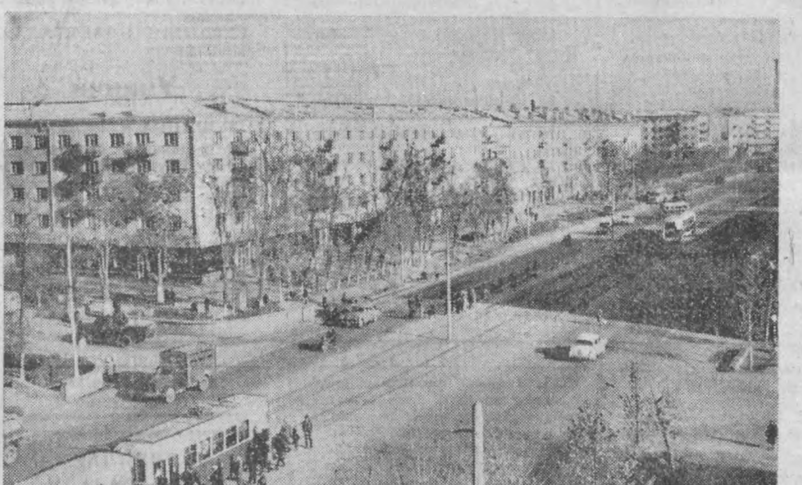

Шота Руставели кўчаси. Л. Глауберзон фотоси.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

Мадеранинг рақиби «Лучафэр»

Машҳур мадера виноси бир тасодиф билан бунёдга келган эди. Бир кун Мадейра оролларидан уйига йўл олган португалиялик савдогарлар кемага маҳаллий вино солинган Эман бочкалар ортишган эди. Бир вақт кўтарилган бўрон кеманинг елканларини узиб юбориб, кема очиқ океанда жазирама тропик қуёшида узоқ вақт сузиб юрди. Ниҳоят кема қирғоққа келганида бочкалар очилса,ундаги вино ҳайрон қоларли даражада хушбўй, ширин ва ўткир бўлиб чиқди. Ўшандан бери мадери иситиладиган омборларда камида 5—6 йил сақланади.

Молдавияда тайёрланадиган «Лучафэр» виносининг ҳиди ва таъми ҳақиқий мадерадан қарийб фарқ қилмасада, денгизда узоқ саёҳат ҳам қилмайди, бочкаларда неча йиллар турғизиб ҳам қўйилмайди. Молдавия озиқ-овқат саноати институтининг ходимлари билан Оргеевский совхоз заводининг виночилари ана шу винонинг «кексайиш» процессини жадаллаштирдилар. Винонинг «кексайиши» бор-йўғи 40-45 кунга боради. Вино шу вақт мобайнида махсус идишда 60 градусли ҳароратда турғазилади.

Молдавияда мадера типидаги вино ишлаб чиқарадиган биринчи цех Оргеевский совхоз заводида қурилди. Ҳозир бу ерда шундай вино тайёрлайдиган яна бир цех қурилмоқда. Республиканинг жанубидаги иссиқ ва қурғоқ буджак даштида мадера виноси тайёрлайдиган завод барпо қилиш мўлжалланмоқда. Вино жадаллаштирилган технология бўйича ишловдан ўтгач, яна бир ярим йил турғазилади.

Б. ГИССЕР.
(ТАСС мухбири)

Исингани келган буғу

Денгиз бўйидаги Гируляй поселкасида яшовчи Б. Даукинтене хоним алла маҳалда уйига қайтиб келиб, қўрқиб кетди: у, уйининг иккинчи қаватига чиқиладиган зинапоядан алла ким қаттиқ-қаттиқ тақиллатиб югуриб чиқаётганлигини эшитиб қолди. Бир вақт зина тепасида буғу турганлигини кўриб жуда ҳайратда қолди.

Уй бекаси эшикни очгач, чақирилмаган меҳмон унинг кетидан ўчоқ бошига кирди ва иссиқ плита ёнига бориб бамайлихотир ястанди. Дастлаб ўрмон гўзали ўз ёнига келган болалардан чўчиган бўлсада, лекин улар хушбўй пичан келтирганларида болаларнинг қўлидан ея берди.

Ҳозир буғу саройда яшамоқда. Афтидан шу ерда қишласа керак...

А. АНДРЕКУС.
(ТАСС мухбири). Клайпеда.

Бола тарбияси ҳақида

ОИЛА, ТАРБИЯ, ФАЗИЛАТ

«Коммунизм авлодини ёшликдан шакллантириш, эҳтиётлаш ва чиниқтириш керак, нотўғри тарбия ҳамда номуносиб ўрнак асосида маънавий майиб одамлар бўлмаслиги керак».
(КПСС Программасидан).

Ёшларга таълим-тарбия, юксак маданият асослари болаликдан сингдирилиб борилади. Инсон ахлоқий қиёфасининг пойдевори асосан оилада қўйилиб, бу пойдеворни мустаҳкамлаш иши тарбия муассасаларида амалга оширилади.

Лекин, афсуски, фарзанди тарбиясига енгил-елпи қарайдиган, келажакнинг қурувчиси бўлиб етишаётган кишининг тақдири билан етарли қизиқмайдиган ва натижада ўз болаларининг ҳаётида нохуш, кўнгилсиз ҳодисаларнинг содир бўлишига сабаб бўладиган ота-оналар ҳам учраб туради. Бундай ота-оналар, гўё болалар тарбиясига вақт тополмайдилар.

Эндигина 17 баҳорни кўрган ўспирин йигит Сергей Мягков ўқиш ва меҳнат қилиш ўрнига ўғирлик қилиш билан шуғуллана бошлаган. Хўш, бундай номаъқул йўлга уни ким мажбур этди. Боланинг ҳаёти билан чуқурроқ танишар эканмиз, унинг боши берк кўчага кириб қолганлигининг асосий сабабларидан бири оиладаги катталарнинг — ота-онанинг ўзаро нототувлиги. Боланинг отаси А. С. Мягков «Средазгипроводхоз»да инженер бўлиб ишлайди, онаси Анна Ивановна гидрология хизматида техник бўлиб ишлайди. Улар оиласида ҳар хил можаролар, жанжаллар доимий тус олган. Бу нарса оилада бола шахсининг шаклланишига, таълим-тарбиясига салбий таъсир кўрсата бошлаган. Натижада катталар назоратидан четда қолган Сергей кўчадаги ёмон болаларга қўшилиб, охири жиноят қила бошлаган.

Болаларни тарбиялаш ота-онанинг шахсий ишигина бўлиб қолмасдан, балки уларнинг жамият олдидаги ижтимоий бурчлари ҳамдир.

Дарҳақиқат, чуқурроқ ўйлаб қаралганда, совет халқининг ҳозирги ҳаётида ҳар бир тарбиясиз боланинг жамиятга етказадиган зарари катта, чунки ҳаётнинг кўрсатишича: «ярамас бузуқ феъл-атвор» юқумли бўлади. Демак боланинг тарбиясизлик «касали» унинг билан алоқада бўлган болалар орасида тезда тарқалади. Бу эса ёш авлоднинг маънавий юксалиш йўлидаги катта ва жиддий тўсиқлардан биридир. Бунга биринчи навбатда оила жавобгардир. Шунинг учун ҳам маданийлик даъво қилган оиланинг маданийлик даражаси, ватанпарварлик даъво қилган оиланинг ватанпарварлик даражаси, илғорликни даъво қилган оиланинг илғорлик даражаси, юксак онг даъво қилган оиланинг онг даражаси аввало бола тарбияси билан, бу тарбиянинг айни замондаги ҳолати билан ўлчанади. Инсоннинг болага чин муҳаббати — унинг тақдири устида ғамхўрлик қилишидан, уни жамиятнинг онгли ва илғор аъзоси қилиб етиштиришдан иборатдир. Болага чин муҳаббат ана шу билан ўлчанади. Ҳар бир совет оиласи ёш авлодни тарбиялашдек муқаддас ва олижаноб, айни замонда мураккаб ва масъулиятли вазифани ҳал қилишда жавобгар экан, ана шу «ҳаёт-мамот» масаласи устида жиддий ўйлаб кўрмоғи лозим.

Афсуски, орамизда ўз фарзанди тарбиясига, тақдирига бефарқ қарайдиган оилалар учраб туради. Бундай оилаларда болалар тўғри тарбияланиш ўрнига ҳаддан ташқари эркалантирилиб юбориладиким, бунинг оқибати аксари ҳолда ёмон натижа билан тугалланади.

Шуни унутмаслик керакки, оила жамиятнинг ажралмас қисмидир. Унда ёш авлоднинг илк бор дунёқараши, ахлоқий ғоялари шаклланади. Яхши оила боланинг маънавий-жисмоний соғлом ўсишининг, унинг меҳнатга, гражданлик бурчини чуқур ҳис этиш, жамиятга ва кишиларга ҳурмат билан қараш руҳида камол топтиришнинг энг муҳим гаровидир. Машҳур совет педагоги А. С. Макаренко, «ҳамма вақт болани шундай тарбиялашга ҳаракат қилиш керакким, кейинчалик ҳеч бир нарсани тузатишга зарурат бўлмасин, ҳамма нарса аввал бошданоқ тўғри йўлга солинган бўлсин» деб ота-оналарга жуда қимматли маслаҳат берган.

Коммунистик жамият ёшлардан билим, юксак маданият, меҳнатга ва гражданлик бурчига онгли муносабатда бўлишни талаб қилар экан, ана шундай кишиларни тарбиялашда ота-оналар ҳам ўз зиммаларидаги масъулиятли вазифани тўла ҳис қилмоқлари зарур. Ёшлар — бу бизнинг келажагимиз. Уларни юксак ғоявийлик ва коммунизмга садоқат руҳида, софдил, тўғри сўз, камтарин, меҳнатсевар ва чинакам коллективист қилиб тарбиялаш ҳар бир совет оиласининг муқаддас ва олижаноб бурчидир.

Қ. ОРИПОВ,
аспирант.

Европадаги социалистик мамлакатлар Осиё ва Африканинг эндигина ривожланаётган мамлакатларига яқиндан кўмак бериб келмоқда. Эфиопиянинг пойтахти Аддис-Абеба шаҳрида қурилган меҳмонхона ва кинотеатр Болгария архитекторлари лойиҳаси асосида бунёд этилди.

БТА — ТАСС фотоси.

ҚАРДОШ МАМЛАКАТЛАРДА

«ЛЕНИН ВА УНИНГ ИДЕЯЛАРИ» КОНКУРСИ

Варшава. Халқ Польшасида «Ленин ва унинг идеялари» деган мавзуда конкурс ўтказила бошланди. Бу конкурсни Варшавадаги ёшлар союзи бош правлениеси ва поляк-совет дўстлиги жамияти уюштирди. Конкурс Владимир Ильичнинг революцион ҳаракат ва Октябрь революцияси тарихи, поляк-совет дўстлигига доир турли масалаларни ўз ичига олади. Альбомларни, расмларни. фотосуратларни. Ленин музейларига қилинган экскурсиялар тўғрисидаги хотираларни, совет кино фильмлари ва пьесаларини томоша қилишдан олинган таассуротларни, шеър ва қўшиқларни конкурсга юбориш мумкин.

ЙИРИК САНОАТ МАРКАЗИ

София. Софиядаги ва унинг атрофидаги 214 корхона мамлакат саноат маҳсулотининг 17 процентини ишлаб чиқармоқда. Шаҳар корхоналари мамлакатга пойафзал ва автокар, телевизор ва металл қирқувчи станокларни, газламаларни тайёрлаб бермоқда.

Болгария телеграф агентлиги хабар беради: София саноатининг 84 кунда ишлаб чиқараётган маҳсулоти бутун республиканинг 1939 йилда ишлаб чиқарилган маҳсулотига баравардир.

Совет Армиясининг 50 йиллиги олдидан

Улан-Батор. Монголия ёзувчилари союзи ва Монголия халқ армиясининг сиёсий бошқармаси Совет Армияси ва ҳарбий-денгиз флотининг 50 йиллигига энг яхши адабий асарлар ёзиш учун конкурс эълон қилди. Ҳикоялар, очерклар ва шеърларда Совет давлати ҳимоячиларининг тарихий зафарлари, шунингдек, монгол ва совет жангчиларининг қардошларча дўстлиги ва биргаликда ҳосил қилинган жанговар традициялари акс эттирилиши лозим.

Қишлоқ хўжалик кооперативларининг муваффақиятлари

БУДАПЕШТ. Венгриядаги уч мингдан ортиқ қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш кооперативлари 1967 йил якунларини тўпламоқда. ва даромадларни тақсим қилмоқда.

Мамлақатдаги илғор коллектив хўжаликларнинг бири—Фюзяшдярмат қишлоғидаги «Қизил юлдуз» кооперативи ташкил этилганидан буён об-ҳаво шароити ноқулай келишига қарамай, энг кўп натижаларга эришди. Бир йил ичида бу хўжаликда 71 миллион форинтлик ёки шундан олдинги йилдагига нисбатан 9 миллион форинтлик кўпроқ маҳсулот тайёрланди.

Кооперативга аъзо бўлган ҳар бир киши ойига салкам 2 минг форинтлик даромад олди. Бу эса малакали ишчининг иш ҳақига баравардир.

Янги дори-дармонлар

ТОЛБУСАЛ

Кейинги йилларда доришунос олимлар қондаги қанд миқдорини камайтирувчи, ишлатилишда қулай бўлган таблетка шаклида янгидан-янги дори-дармонлар яратдилар. Ана шундай янги дорилардан бири югослав олимлари томонидан яратилган — Толбусалдир.

Ҳозирги кунда шаҳар дорихоналарига келтирилган бу дори қанд (сахарний диабет) касаллигини даволашда ишлатиладиган сульфаниламид препаратларидан ҳисобланади. Бу дори улардан бактериостатик таъсирга эга эмаслиги билан фарқ қилади. Шу сабабли беморларда кўнгилсиз ҳиссиётлар сезилмайди. Толбусал қондаги қанд миқдорини пасайтириб, қандни танадан ташқарига чиқишини камайтиради. Натижада бемор аҳволи анча яхшиланади.

Бу дори ёши 40-45 дан ошган, лекин касаллик бошланганига беш йилдан кўп бўлмаган беморларни даволашга мўлжалланган. Толбусал билан даволашда бемор инсулин олиш-олмаслигига эътибор беришлик лозимдир. Чунки, толбусал инсулин қабул қилмаётган ёки қабул қилса ҳам 40 единицадан кўп қабул қилмаётган беморларгагина берилади.

Толбусал билан даволанилганда врач назоратида бўлишлик, қон миқдорини мунтазам равишда текшириб турушлик тавсия этилади. Акс ҳолда, бу препарат баъзи бир асорат белгиларини бериши мумкин.

Толбусал ярим граммдан таблетка шаклида бўлади.

М. ИСМОИЛОВ.
доришунос.

Қадимий чех шаҳри Хеб осмондан мана шундай кўринади. У қадимги славян қишлоғи ўрнида қад кўтарган.

ЧТК-ТАСС фотоси.

Ҳалқ ижодкорлари

ХАЛФАЛАР

«Халфа» сўзининг луғавий маъноси «ёрдамчи» ёки «шогирд» бўлса ҳам хоразмликлар «халфа» деганда «санъаткор аёл» деган маънони тушунадилар.

Халфачилик санъатини ўрганишда бизга нималар асос бўлди? 1930 йилда фольклоршунос олим Ходи Зариф биринчи марта Хоразмга экспедицияга бориб, Хоразм фольклорини ўрганишга киришади. Ана шу пайтда Хонимжон Сайидмат қизи олимга ўзининг «Асилхон» достонини ва бир неча термаларини айтиб беради. Бу асарлар ғоят нафис бўлиб, улар орасида ҳозирги кунда барчага маълум бўлган «Умринг йиғлаб ўтгай, бевафо золим!», «Ганжим қорабоғ» каби халқ қўшиқлари бор эди.

Кейинчалик, 1936 йилда Буюк Каримов Хоразмга экспедиция уюштириб, Уллижон халфадан бир неча терма қўшиқлар, аёллардан икки юзга яқин халқ қўшиқларини ёзиб олади. Кейинги қилинган экспедициялар натижасида Хива халфаларидан Ожиза, Онажон Собирова, Шукуржон халфа, Онажон Сафарова, Сорихон халфалар аниқланади ва улар ижросида бир неча қўшиқлар ёзиб олинади. 1961—1967 йиллар мобайнида Мансур Афзалов, Жуманиёз Қобулниёзов, Тилавқул Ашуров ва шу мақола муаллифи экспедициялар уюштириб, Ҳазорасп районидаги Розия Матниёз қизи, Саодат Худойберганова, Бика халфа Бобожонова, Ҳожар созчи Қурбанниёзова, Мохфира Собирива, Шарифа халфа Эшчонова, Сафаргул Отамуродова, Ҳалима Иброҳимова, Робия халфа, Уғилжон халфа каби санъаткор ва маросим халфалар борлигини аниқладилар. Улардан кўпгина асарлар ёзиб олишга муваффақ бўлдилар.

Розия халфадан ёзиб олинган «Гулрух пари», «Бозиргон» достонлари ва термалар, Саодат халфадан ёзиб олинган «Келинлар» достони, Бика халфадан ёзиб олинган байтлар, термалар, Шарифа халфадан ёзиб олинган «Қайнасин сари самавор» ва бошқа қўшиқлар, Ҳожар созчидан ёзиб олинган турли қўшиқлар халфачиликни ўрганишга даъват этмай келмас эди. Халфачиликни ўрганиш натижасида китобхонларимизга «Қоракўз ойим», «Гулруҳ пари», «Қурбонбек» каби халқ достонлари, «Хоразм халқ қўшиқлари», «Халқ қўшиқлари», «Ўзбек халқ қўшиқлари» каби танланган қўшиқ тўпламлари ва бир неча эртаклар тўпламлари совға этилди. Газетхонларимиз эса «Тошкент оқшоми» орқали Мохфира Собир қизи ижоди билан танишдилар.

Ёзма адабиётда бўлгани каби халфачиликда ҳам икки йўналиш бор. Биринчиси, ўзларининг нафис ва гўзал қўшиқлари, куйлари билан элни ҳайратда қолдирган халфалар бўлса, иккинчиси турли халқ маросимларида диний мистик ғояларни куйловчи халфалардир. Лекин бу икки турдаги халфалар ҳам ўз тематикаси нуқтаи назаридан бир қанча кўринишларга эгадирлар. Масалан, санъаткор халфаларнинг вакиллари орасида ўз мустақил ижодини куйловчилар, достонлар ижро этувчилар халқ қўшиқларини куйлаб шуҳрат топганлар бўлса, иккинчи турдаги халфалар ҳам тўйларда ишқий достонларни, қадимий ёр-ёрларни, муҳаббат қўшиқларини ўқиб китобий асарларни тингловчи дидига мослаб ўқиш билан шуҳрат топганлар. Иккинчи турдаги халфалар санъаткор халфаларга яқин турсаларда, санъаткор халфалардан тубдан фарқ қиладиган томонлари бор. Тингловчи санъаткор халфалардан рақс томоша қилиб, куй тинглаб, қўшиқ эшитиб уларнинг нафис ва ғоят гўзал санъатидан баҳраманд бўлиши мумкин, аммо нафис овозлари билан тингловчини баҳраманд қилган маросим халфалари тингловчига рақс ва куй ҳадя этолмайдилар. Лекин, шунга қарамасдан бу турдаги халфалар тингловчига ишқий-романтик достонларни ўқиш ва таҳлил қилиш, ёр-ёрларни ҳар бир тўйнинг маъно-мазмунига қараб тўқиб, ҳазил қўшиқлар айтиш билан ҳурматланадилар.

Ижрочи аёлнинг «халфа» номни олиши осон эмас. Ҳамма ижрочи ёки ўқишни билган аёллар халфа бўлавермайдилар. Халфа бўлишликнинг шартлари бор. Санъаткор халфа бўлиш учун, аввало, аёллар қалбини ва тингловчиларнинг талаб-эҳтиёжларини ўрганиши зарур. Рақсни, куйни, қўшиқ ёд олмай, музика асбобларидан бирини пухта ўрганмай, овози нафис ва ёқимли бўлмай халфа бўлиш қийин. Чунки, ҳар бир халфа аёллар базмининг маликаси, шодлиги, кўрки бўлиши керак. Булардан ташқари, санъаткор халфанинг ансамбли ва ўз лабораторияси бўлиши керак. Анаш Чўлоқ лақаби билан шуҳрат топган хивалик халфа, Хоним Саидмат қизи, Онажон Сафарова, Ожиза, Ҳожар созчилар ана шундай санъаткор халфалардир. Розия Матниёз қизи, Саодат халфа Худайберганова, Шарифа Эшчонова (хонқалик халфа), Бикажон Бобожонова, Робия халфа, Уғилжон халфа, Шукур Оллоқули қизи каби халфалар эса маросим халфаларидан бўлиб, бу халфалар, халқ достонларини, қўшиқ ва термаларни, ёр-ёрларни ва ҳазил тўй қўшиқларини ёд билган, кези келганда ўзи мустақил ижод қилган халфалардандир.

Насрулло СОБИРОВ.

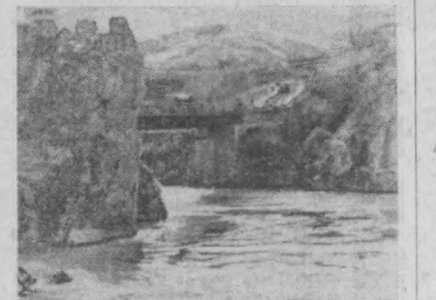

Жонажон республикамиз бўйлаб

Суратда: Чирчиқ дарёсининг Хўжакент қишлоғи яқинидаги манзараси. Чорвоқ гидроузели ҳам мана шу ердан бошланади.

М. Нуриддинов фотоси.

Суд залидан

АРОҚХЎРЛИК ОҚИБАТИ

Қурбон ва Латиф Абдураҳмоновлар Қирғизистон ССР, Москва район, Энгельс номли колхознинг аъзоси эдилар.

Қурбоннинг қарамоғида 5 боласи, ҳомиладор умр йўлдоши, кекса ота-онаси бор. Латиф эса 4 боланинг отаси ва оила бошлиғи эди.

Бироқ...

1967 йилнинг тўкинсочин кузи ўтиб, қиш бошланиш арафаси. Энгельс номли колхоз хўжаликлари ҳам йил бўйи қилинган меҳнат нашидасини тотаётган, самарали меҳнатнинг роҳатини кўраётган пайт эди.

Қурбон билан Латифнинг хаёлида тамомила бошқа фикр ва ўзга мақсад.

Улар кайфу-сафо қилиш ниятида Тошкентга келадилар. Ароқхўрлик, мазмунсиз ва мақсадсиз кун ўтказиш бошланди.

5 октябрь куни улар одатдаги ароқхўрликдан сўнг кеч соат 11 яримларда вокзал олдидаги майдонда санқиб юрардилар. Ичган ароқлари «кучларига куч қўшган», уларга «ўтганнинг ўроғини, кетганнинг кетмонини олиш» ҳеч гап бўлмай қолди.

Шу пайт кўзлари икки кишига тушади. Булар уйларига қайтаётган Микейчев ва Загвоздинлар эди. Абдураҳмоновлар бу икки кишига яқинлашиб папирос сўрайдилар. Рад жавобини олгач, уларни ҳақорат қиладилар. Загвоздин ва Микейчев ҳақоратларга парво қилмай ўз йўлларида кетишади. Безорилар эса уларга етиб олиб Микейчевнинг йўлини тўсишади. Қурбон чўнтагидан пичоқ чиқариб унга таҳдид қилади, Латиф эса ўлжа излаб чўнтакларини кавлай бошлайди. Микейчевга ёрдамлашмоқчи бўлган Загвоздиннинг қўлидан «Сатурн» маркали соатини етиб олишади.

Шу жойда жанжал бошланади. Тўполондан хабар топган Ленин район милиция ходимлари ва солдатлар жабрланувчиларга ёрдамга келишади. Шу заҳотиёқ икки безори қамоққа олинди.

Ленин район халқ суди судья М. Аҳмаджонов раислигида безори ва йўлтўсарларнинг жиноий ишини кўриб чиқди. Уларнинг ҳар бирини 3 йилдан қамоқ жазосига ҳукм қилди.

Х. ТОШХЎЖАЕВ,
Халқ маслаҳатчилар Советининг раиси.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

Радио тўлқинларида

Радиода 19 январда жума

Биринчи

18.00 «Коммунистик ахлоқ ва тарбия мавзуларида» эшиттириш (ўзбекча).
18.10 Кичик концерт.
19.20 Озарбайжон куйлари.
20.00 «Узбекистан индустриальний» радиожурнали (русча).
20.30 Эстрада концерти (русча).
21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча).
21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
21.40 Сиёсий билимлар радиоуниверситети «Социалистик экономиканинг планли равишда ривожланиши» деган суҳбат (ўзбекча).
22.20 Халқ куйлари (ўзбекча).
22.40 Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан. Филология фанлари кандидати А. Жувонмардиевнинг «НАВОИЙ ВА УНИНГ ЗАМОНДОШЛАРИ» деган суҳбати (ўзбекча).
23.15 Қишлоқ хўжалик ходимларининг талабларига мувофиқ концерт.

Иккинчи

19.00 Оркестр куйлари.
19.30 «Қор вальси» деган музикали эшиттириш (русча).
20.00 Тожик халқ куйлари.
20.30 Ўзбек опералардан парчалар.
20.50 «Мелиораторлар — ленинча вахтала» деган эшиттириш (русча).
21.00 Қорақалпоқ шоирларининг шеърлари (ўзбекча).
21.30 Москва. Миллионлар ленинча университети.

Радиода 20 январда шанба

Биринчи

6.15 Тонгги концерт.
8.25 Замонавий халқ куйлари.
9.30 Куйлардан — қўшиқларга.
10.10 Эстрада куйлари.
10.30 «Ленин ва партия бирлиги» деган музикали-адабий радиокомпозиция (ўзбекча).
11.15 Мақомлардан парчалар.
12.15 Радио **эшитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт** (ўзбекча).
13.30 Ж. Гершвин куйлари.
15.10 «ПРАВДА» газетасининг обзори (ўзбекча).
15.20 «Сиҳат-саломатлик» радиожурнали (ўзбекча).
15.40 Ёш ижрочилар концерти (ўзбекча).
16.10 Эстрада концерти (ўзбекча).
17.20 Ўзбек куйлари.
18.00 Шу куннинг қўшиқлари (ўзбекча).
18.40 Спорт эшиттириши (ўзбекча).
19.20 И. Акбаров. **«Эпик поэма»**
20.00 «ГУЛШАН». Адабий-музикали эшиттириш (ўзбекча).
21.20 «Шанба оқшомида» деган концерт (ўзбекча).
22.00 «Қардош социалистик мамлакатларда» (ўзбекча).
22.10 «НОДИРА» музикали драмасининг монтажи.

Иккинчи

8.25 Эстрада концерти.
9.15 Спорт эшиттириши (русча).
19.00 Ҳажвий ҳикоялар (ўзбекча).
19.30 А. Навоий туғилган куннинг 525 йиллигига бағишланган эшиттириш (русча).
20.00 Тожикистон композиторлари асарларидан концерт.
20.30 Енгил куйлар (ўзбекча).
20.50 «Сизни шундай китоблар кутмоқда». «Фан» нашриётининг директори Ю. Юсупов ҳикоя қилади (русча).
21.00 Куйлардан-куйларга.
21.30 И. Бахшиш қўшиқлари (татарча).

Учинчи

14.00 «Бетховен». Радиопостановка (русча).

Зангори экранда кўринг

Телевизорда 19 январда жума

Биринчи

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида:

18.00 Телевизион янгиликлар.
18.15 Болалар учун мультфильм.
18.35 Пионерларнинг ишлари.
19.00 «Романовлар династиясининг емирилиши». Ҳужжатли фильм.
20.10 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

20.15 Телевизион янгиликлар.
20.35 «Ўзбекистон чорвадори». Чорвадорлар учун эшиттириш.
21.00 Экран куйлари.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

21.30 «НАМАНГАН ОЛМАСИ». Ўзбекистон радио ва телевидениеси эстрада оркестрининг концерти. Эшиттириш Тошкентдан олиб кўрсатилади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

22.15 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. **«Минг бир ҳикмат».** (ўзбек тилида).

Иккинчи

Рус тилида:

18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Ўқувчилар учун. Химия. **«Ёғларнинг хусусияти ва қўлланилиши».**
18.30 Студентлар учун. Инглиз тилидан 12-машғулот.
19.10 Чизма геометрия.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Эшиттиришлар программаси.
20.05 Телевизион янгиликлар.
20.15 Новеллалар телевизион театри. К. Паустовский. **«Ленинград кечаси».** Телевизион спектакль премьераси.
21.00 Интервидение. Мактабгача ёшдаги болалар учун. «Телевизион Биларжон». «Африка бўйлаб саёҳат».
21.30 Ўзбекистон радиоси ва телевидениеси эстрада оркестрининг концерти. Эшиттириш Тошкентдан олиб кўрсатилади.
22.15 Киносаёҳатчилар клуби.
23.15 Музикали танаффус.
23.30 Янгиликлар эстафетаси.
00.15 Одессада Совет ҳокимиятининг ташкил топганига 50 йил тўлиши муносабати билан. **«Денгиз узра қизил байроқ».** Одессадан олиб кўрсатилади.
00.45 Эфирда «Молодость».
01.15 Телевизион миниатюралар театри. **«Кечки салом!».**
02.15 Фақат фактлар.

Учинчи

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида:

19.40 **«Эль Грекониг асарлари».** Телефильм.

Рус тилида:

20.05 **«Пушкиннинг ҳалокати».** Ҳужжатли фильм.
20.55 «ҚАТТА ҲАЕТ». Бадиий фильмнинг иккинчи серияси.

Телевизорда 20 январда шанба

Биринчи

Ўзбек тилида:

10.55 Эшиттиришлар программаси.
11.00 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. **«Соғлом танда—соғ ақл».** Спорт эшиттириши.
11.30 «ХЎЖА НАСРИДДИННИНГ 12 ҚАБРИ». Бадиий фильм.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

13.00 «Туғилган кунинг муборок!».
13.30 «Здоровье». Илмий-оммабоп программа.
14.15 Фото ва кино ҳаваскорлар телевизион клуби.
15.15 «Катта дўстлик саҳифаларида». Ҳужжатли фильм.
14.45 Шанбалик репортаж.
16.15 Интервидение. Совет Қуролли Кучларининг 50 йиллигига бағишланган эшиттириш.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида:

16.55 Эшиттиришлар программаси.
17.00 Болалар учун. **«Биз Ильич набиралари».**
17.30 **«Бўёқ ўғрилари».** Мультфильм.
17.50 Телевизион янгиликлар (рус тилида).
18.05 **«Тикланиш».** Телефильм.
18.25 **Хотин-қизлар учун.** «ОНА МАДҲИЯСИ».
19.00 Телевизион янгиликлар (рус тилида).
19.15 **Устоз санъаткорлар куйлаган қўшиқлар.**

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.45 Эфирда «Молодость». Эшиттириш Фрунзедан олиб кўрсатилади.
20.45 Ярим аср йилномаси. Телевизион кўп серияли ҳужжатли фильм «1960 ЙИЛ».
21.45 «АСР БОШИДА». Бадиий фильм.
23.15 Музикали танаффус.
23.30 «Вақт» информацион программаси.
24.00 «Ҳаёт, мен сени севаман». Концерт-очерк.
01.00 Интервидение. «1967 йил куйлари».
02.30 Телеянгиликлар ва эшиттиришлар программаси.
02.40 «Рақс зали».

Иккинчи

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

17.00 Телевизион янгиликлар.
17.20 Экран — болаларга.
17.30 Реклама ва эълонлар.
17.40 «ШАРТЛИ ТЎЙ». Бадиий фильм.
19.15 Фрунзе оқшоми.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида:

19.45 «Қишлоқ қурувчиларининг шарафли меҳнати».
20.05 Телефильм.
20.25 «Бизнинг замондошларимиз». Телеочерк.
20.40 Халқ достонларидан қўшиқлар.
21.30 «БИР ПЛАНЕТАДА». Бадиий фильм.

Учинчи

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ

18.00 Экран — болаларга.
18.30 Шанба оқшоми табассуми.
19.00 Янгиликлар.
19.15 «ДЕРСУ УЗАЛА». Бадиий фильм.
20.45 Покистон учрашувлари.
21.45 Китобхонлар жавони.
22.00 Янгиликлар.
22.15 Музикали экран.

Кино театрларда

19 ЯНВАРДА

Аркадий Райкин — «ЧАЙКА», НАВОИЙ номли (кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда).

XX аср Фаусти — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кечқурун).

Соявон аравадан тушган одамлар (кеч соат 9-45 минутда), **Хаёлий бахт** (кеч 6 ва 8 да) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Чангда қолган гул (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кеч 7-20 минутда).

20 ЯНВАРДА

Аркадий Райкин — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Соявон аравадан тушган одамлар (эрталаб соат 10, кундуз 4 ва кеч 9-45 минутда), **Хаёлий бахт** (кундуз 12, 2, кеч 6 ва 8 да) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

XX аср Фаусти — «ЎЗБЕКИСТОН (жуфт соатларда).

Чангда қолган гул (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 1-20 ва кеч 7-20 минутда).

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 20/I да **Марварид изловчилар,** 21/I да кундуз **Олтин калитча,** кечқурун **Тўй кунида.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 19/I да **Фарҳод ва Ширин,** 20/I **Тошболта ошиқ,** 21/I да кундуз **Қалам қошлигим,** кечқурун **Нурхон.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «Майдонда москваликлар» — **Совет цирки усталари. Радиомеханик одам — «Робот» иштирокида Совет Иттифоқида ягона электрон-иллюзион аттракцион.** Раҳбари — **Олег Сокол.** Шанба ва якшанба кунлари уч мартадан томоша кўрсатилади: кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда. Билетлар сотилмоқда.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

22 январда

музика маданияти университети

5-АБОНЕМЕНТ БЎЙИЧА УЧИНЧИ КОНЦЕРТ-ЛЕКЦИЯ

В. И. ЛЕНИН ВА УЗБЕК СОВЕТ МУЗИКАСИ

Лектор — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби музикашунос **ТАВУР ЖУМАЕВ**

Концерт-лекция кеч соат 8 да бошланади.

Абонементлардан ташқари билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида соат 12 дан сотилади.

1968 йил 1 февраль кундуз соат 2 да, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг биология фанлари бўйича илмий даражалар бериш бирлашган илмий совети мажлисида (К. Маркс кўчаси, 35-уй, 133-аудитория) биология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Т. А. Вашенко: «Турли температурада туз-сув алмашинувини бошқаришда қалқонбезининг иштироки» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан университет кутубхонасида танишиш мумкин (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕНГИЛ САНОАТ МИНИСТРЛИГИ

министрлик аппаратида ва моддий-техника таъминоти ва мол ўтказиш бошқармасига

КАТТА БУХГАЛТЕР-РЕВИЗОРЛАР

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Глинка кўчаси, 3-уй, 3-қават, 46-хона.

«УЗЭНЕРГОСБИТ»

электрдан фойдалангандлик учун счёт ёзиш ўзларига топширилган кишиларга таклиф қиладики

ЭЛЕКТР УЧУН

ҳар ойнинг 1 кунидан 11 кунигача счёт ёзиб тегишли пулни Давлат банкининг кирим омонат кассаларига тўласинлар.

Ўтган вақт учун ҚАРЗЛАРИ БУЛГАН абонентлар уни дарҳол тўлашлари лозим.

Счётлар ўз вақтида тўланмаса электр огоҳ қилинмасдан узиб қўйилади.

ТОШКЕНТ МАРКАЗИЙ ТЕЛЕГРАФИ

телеграфчилар тайёрлайдиган қисқа муддатли курсга

УҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Қабул қилинганлар стипендия билан таъминланадилар.

Уқиш муддати — икки ой.

Машғулотлар 20 январдан бошланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 28 уй, кадрлар бўлими.

Янгийўл район 87-кечки қишлоқ ёшлар мактаби томонидан **МИРЗАҲМЕДОВ Турсунбой** номига берилган 436033-сонли йўқолган

УРТА МАЪЛУМОТ ҲАҚИДАГИ АТТЕСТАТ

бекор қилинади.

ТОШКЕНТ «САНТЕХОБОРУДОВАНИЕ» ЗАВОДИГА

слесарлар: тунукасозлар, сантехниклар (ҳамма разряддаги), ремонтчилар, қозончилар; **тонарлар, электр ва газ пайвандчилари, ҳамма насбга шогирдлар, электриклар, техник-электрик, инженер электрик**

КЕРАК

Оилали ишчиларга бир йил давомида квартира, ёлғиз кишиларга ётоқхона берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Жарқўрғон кўчаси (26, 28, 50-автобусларнинг сўнгги бекати).

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» — Орган Ташкентского Горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ. Коммутатор — ВЗ-02-49 дан ВЗ-02-58 гача, редактор ўринбосарлари — ВЗ-29-33; ВЗ-29-09; масъул секретарлар — ВЗ-27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — ВЗ-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — ВЗ-27-03; адабиёт санъат ва маданият бўлими — ВЗ-29-55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — ВЗ-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — ВЗ-27-57; ахборот бўлими — ВЗ-65-57; эълонлар бўлими — ВЗ-81-42.

19 ЯНВАРЬ, 1968 Й. Р. 06560. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № Б. 2311